

## VEČERNI LIST

Posamezna številka 60 vln.

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 60 vln.

Cene po pošti:

za celo leto . K 84—

za pol leta . K 42—

za četrt leta . K 21—

za 1 mesec . K 7—

Za Ljubljano mesečno 7 K

Za inozemstvo mesečno K 12—

Uredništvo in uprava:

Kopitarjeva ulica št. 6

Uredn. telefon št. 50

## Stebri komunizma.

Kot težka bolezen se je razpaslo židovstvo po Jugoslaviji in nam grozi zagrniti iz Hrvatskega in iz Srbije tudi našo ožjo domovino. V židovskem budimpeštanskem listu »Zsido Lzembe« pripoveduje nek jugoslovanski »odlični« žid o organizaciji židovstva v Jugoslaviji. Pravi, da je v Jugoslaviji nad 180.000 židov (a koliko še krščenih in pa pomagačev! Op. dop.), da so najboljše organizirani na Hrvatskem in v Sarajevu, da imajo svoja narodno-judovska glasila v hrvatskem in srbskem jeziku (a da je malodane vse socialistično-komunistično-demokratsko časopisje pod vplivom židovstva in židovskega kapitala, lo previdno zamolči! Op. dop.). Konstantira z veseljem, da pridobiva židovska »kultura« v Jugoslaviji vedno več tal. A končno vprašuje z nedolžno-hinavskim zavijanjem oči, zakaj je tudi v Jugoslaviji združena mržnja proti židom z mržnjo proti boljševiškem razdiralnemu elementu.

Žid-spekulant že ve, zakaj vprašuje. Očitno hoče opozoriti komuniste na to, da so židje oni, ki podpirajo vse svetovno boljševiško gibanje in zato terja od komunistov, da so židovstvu tudi hvaležni.

Židje že vedo, kaj hočejo in po kateri poti morajo iti, da podjarmijo ljudstvo. Drže se načela, da treba držati železo v dveh ognjih. Na eni strani si morajo osvojiti kapital, na drugi strani pa nasprotnika kapitala, delavski proletarijat.

Židovski kapital ima naboljšo oporo v bankah ter v »demokratskih kapitalističnih« voditeljih, predvsem pa v številnem »demokratskem« časopisju, ki more izhajati le s pomočjo židovsko-bančnega kapitala.

Ali ste že videli, da bi naši jugoslovanski J. D. S.-arji odkrito in odločno kdaj nastopili kot stranka proti židom?

Na drugi strani pa služi v dosego nadvlade nad delavskim proletarijatom židom najboljše komunistično gibanje.

Voditelji komunizma so povsod čisto-krvni judje. Le pogledimo na Madžarsko, Nemčijo, Nemško Avstrijo. Delavec je le slepo orodje židovskega duševnega in denarnega spekulantstva.

Predvsem pa vidimo to v Rusiji, kjer je jasno kot beli dan, da edino židje vzdržujejo težko strahovlado sovjetov.

Naj navedem samo dva momenta. Londonske »Times« prinašajo armadno povelje dvanajste boljševistične ruske armade, podpisano od generala Mješnikova. V tem povelju stoji:

1. »Vse vasi, kjer se opaža protisovjetska propaganda, predvsem pa antisemitsko gibanje, naj se brez usmiljenja porušijo;

2. Vse osebe poljske narodnosti se morajo na podlagi najmanjšega osumljenja zapreti in pripeljati pred posebno sekcijo XII. armade. Drugače naj se takoj na mestu ustrelje.

3. Ker je posebno judovsko prebivalstvo za komunizem najbolj zavzeto in ker čutijo poljske horde protizidovsko, zato je treba našim židovskim sodrugom iti na vse mogoče načine na roko in jih podpirati.

V Harkovu izhaja list pod imenom »Komunist«. V številki tega lista, ki nam je prišla v roke, piše žid M. Kohan:

»Brez pretiravanja lahko trdimo, da je velika ruska socialna revolucija delo židov. In judje niso samo pospeševali tega gibanja, tudi danes leži vsa zadeva sovjetov v njihovih varnih rokah. Mirni smo biti, dokler je vrhovno vodstvo rdeče armade v rokah Lea Trockega. Res je, da se ne borijo židje kot navadni vojaki v vrstah rdeče armade; toda v odborih, v vrhovnem sovjetu in kot komisariji vodijo judje drzno in neustrašeno mase ruskega proletarijata k zmagi. Ni samo slučaj, da dobivajo judje pri vseh volitvah v sovjetno večino. Ni zgolj slučaj, da si je ruski proletarijat izbral za svojega načelnika in voditelja Braunstein-Trockega.«

Samo, če ta dva dokumenta pregle damo, vemo, kdo so stebri komunizma.

To so židje, ki podpirajo »demokrate«

— voditelje kapitala, to so židje, ki bi

podjarmili naše delavsko ljudstvo in ga slekli do nazega.

To so židje, ki bi radi ubili našo državo.

F. S. —

## Proti krivičnemu proračunu.

Belgrad, 1. septembra. Znano je, da je demokratski finančni minister Stojanović brez parlamenta objavil proračun. ki je neizmerno trd in krivičen. Vsled tega ga dr. Korošec ni hotel podpisati. Sedaj je dr. Korošec priložil svojemu podpisu re-

solucijo in zahtevo, da se mora proračun spremeniti.

Jugoslovanski klub je zahteval sejo finančnega odbora, na katerem bo njegov zastopnik izjavil, da je ta proračun za nas nesprejemljiv.

## Volilni zakon se rešuje.

Bankirji ne bodo smeli biti poslanci.

Belgrad, 1. avgusta. Po govoru ministrskega predsednika je včeraj zbornica takoj prešla na dnevni red in začela razpravo o volilnem zakonu. Delo je šlo izredno hitro od rok. 15. člen (o pasivni volilni pravici) je bil sprejet kakor ga je predlagala vlada: izvemši ministrov in vseučiliških profesorjev bo vsak državni uradnik moral izstopiti iz državne službe, ako bo izvoljen za poslanca. V naslednjih paragrafih so skrajšali roke pri razpisu volitev, tako da se bodo mogle volitve po vsej priliki vršiti koncem novembra.

V današnji seji je pri drugem branju

volilnega zakona predlagal posl. Pera Jovanović, da naj se v člen 15. sprejme določba, da noben bančni ravnatelj in podobne osebe, ki so v kupčijskih zvezah z državo, nimajo pasivne volilne pravice. Minister za konstituanto je izjavil, da je vlada proti temu predlogu. Pri glasovanju je pa predlog dobil večino in bil sprejet. Jugoslovanski klub je soglasno glasoval zanj. Zbornica je rešila v drugem branju 21. členov volilnega zakona. Ako bo delo tako napredovalo, bo zakon v 14 dneh končno veljavno rešen.

## Priprave za koroški plebiscit.

LDU Ljubljana, 2. septembra. Iz Celovca poročajo: Glasom dosedanjih sklepov plebiscitne komisije bodo volilne liste za plebiscit zaključene do 15. septembra, nakar se prične reklamacijsko postopanje. Glasovalo se bo z belimi in zelenimi li-

stki, in sicer se bodo oddajali beli listki za Jugoslavijo in zeleni za Avstrijo. Ti listki bodo imeli tudi dotični napis, in sicer beli »Jugoslavija«, zeleni pa »Oesterreich« (Avstrija). Dan glasovanja je določen za 10. oktobra t. l.

## Mogočen razvoj krščanskega socializma v Nemčiji.

V zadnjih dveh letih stopa krščansko-socialna misel v Nemčiji, svoji domovini, posebno zmagovito na plan. Število krščansko-socialnih strokovnih organizacij se je potrojilo in početvorilo in štejejo sedaj dva in pol milijona članov. Najmočnejša krščanska strokovna organizacija v Nemčiji je Zveza krščanskih kovinarjev, ki je od leta 1918. do leta 1919. pomnožila število svojih članov od 62.604 na 210.005; njeno premoženje znaša 6.406.114 mark.

Največ novih privrženecv dobiva krščanskosocialna misel v tistih pokrajinah, kje rje vsled socialistične in komunistične propagande divjala državljanska vojna in je zemlja pokrita z grobovi žrtev. Tako se v Porenju vsak dan trumoma glašajo delavci in krščanske strokovne organizacije. Ljudje spoznavajo, da stranka, ki izvršuje nad delavstvom samim najhujše nasilje, ki pridiguje silo in sovraštvo, ne more nikdar in nikomur prinesiti sreče. V komur tli le še nekaj npravnega čuta, nekaj hrepenenja po višjih ciljih, hiti v okrilje krščanskosocialne organizacije. Vrnega katoličana ne dobiš več v socialističnih strokovnih društvih.

Posebno značilen dokaz, kako močna je krščanskosocialna organizacija v Nemčiji, so naslednje številke: Nedavno so v Porenju so bile volitve v obr. svete. Pri tej priliki je bilo to izvoljenih 165 zastopnikov krščanskih strokovnih organizacij, a le 48 socialnodemokratskih. V kovinarski industriji ostale Nemčije so dobili socialni demokratije 1332, krščanska strokovna organizacija pa 1142 zastopnikov. In to v Nemčiji, kjer so protestanti v večini. Ta

izid volitev je dokaz nenavadne sile krščanskih strokovnih organizacij.

Krščanske strokovne organizacije na Nemškem pa tudi iz vseh sil skušajo opravičiti zaupanje delavstva. V teh društvih in zvezah delajo najboljši ljudje. Tu se pazno vodijo računi o vseh sodobnih socialnih pojavih in vprašanjih, ki se s pravo nemško temeljitostjo pretresajo in delajo zaključki. Pa tudi vsa širša državno politična vprašanja, v katerih so prizadeji tudi delavni sloji, se obravnavajo v krščanskih strokovnih središčih in sestavljajo resolucije za njih rešitev. Tako je Zveza krščanskih kovinarjev na svojem nedavnem zborovanju v Essenu razpravljala med drugim o ureditvi denarstva; zborovanje je trajalo celih pet dni.

Ogromno delo vrši krščanska strokovna organizacija v Nemčiji na poprišču ljudske izobrazbe. V tem je bila od nekdaj vzorna in izobrazba, ki jo ona nudi delavstvu je vse nekaj drugega, nego tisti niz socialističnih in svobodnemiselnih fraz in gesel, ki jih z razrednim sovraštvom posreduje delavstvu socialna demokracija. Nemški krščansko organizirani delavec je zaveden bорец za socialno pravičnost, napreden in najboljsem zmislu besede, zvest in udan krščanskim načelom, neumorno delaven na svoji lastni izpopolnitvi, bratsko zavzet za svojega tovariša in navdušen za skupno krščansko delavsko stvar. Kot tak stoji v prvih vrstah svetovnega krščanskega delavskega gibanja. Skrbimo, da mu bo jugoslovanski krščanski delavec kmalu raven ne samo po notranji vrednosti, ampak tudi po zunanji moči.

## Naše državno gospodarstvo.

Zanimivi podatki prihajajo iz zasedenega ozemlja. Znano je, da je v Italiji doma žitna revščina, zato iznenadi dejstvo, da je moka v zasedenih krajih po 70 centezimov, v našem denarju to pomeni 3 K za kg, pri nas pa v žitni deželi stane kilogram 14 K. Sol je po 20 centezimov, niti 1 K, pri nas pa 4 K in še čez, čemur se ni čuditi, ker znaša sama carina 2 K pri kilogramu. Obetajo se nam pa še vedno lju-

beznivejše razmere. Za žito zahtevajo danes že 8, 9 K. Kadar pride na trg nova moka mularica, bo stala 16 K najmanj.

Zopet imajo vlado nikdar siti pristaši kapitalizma. Na najodločilnejša mesta se plazijo pristaši demokratske stranke, pri nas pristaši listov »Slovenski Narod«, »Jugoslavija«, »Jutro«. — Predzrnili so se ti zatiralci in izsesovalci ljudstva celo tako daleč, da zasedejo mesta delavskega ljudstva v vladi, ministrstvo za socialno politiko in poverjenišvo za socialno skrbstvo.

## Pismo iz Zagreba.

1. rujna 1920.

Cijepanje struk. organizacija. — Preuranjene nade. — Trzavice medu komunistima. — »Nova Istina«. — »Novi Svijet«.

Več smo više puta pisali, kako se razne socialno-komunističke pol. stranke bore za vlast u strukovnim organizacijama, koje hoće upreći u svoja politička kola. Oni svi dobro znaju da strukovne organizacije izraze u svoje političke makinacije. Onaj, koji ima prevlast u vodstvu strukovnih organizacija, ujedno je gospodar političke situacije. Igraju se radničkim interesima unašajući u te strukovne organizacije političku borbu sa svim zlim metodama. — Lanjske su godine komuniste bili potjerali s vodstva strukovnih organizacija socijaliste. Pred tri dana dočepali su se strukovne organizacija radikalni komuniste, a umjereni su komuniste morali da sele. »Nova Istina« ljuto cvili nad prevratom svoje dojučerašnje braće. Kaže, da su se radikalni komuniste poslužili lažju, prevratom i nasiljem, pak su na taj način došli do vodstva strukovnih organizacija. Komunistima oko »Nove Istine« izmiče tlo ispod nogu i naskoro ćemo doživjeti, da će i uredništvo »Nove Istine« osvojiti radikalni elementi. Cijepanje je najbitnija oznaka tih rušitelja reda i poredka. U svim se komunističkim organizacijama zapazila žučljiva borba između lijevog i desnog krila. U borbi rabe šake, palice i noževi. Trijezniji radnici uviđaju, da je to društvo razbijča, pa u masama ostavljaju socijalističko-komunističke redove. Jednako stizavaju takve vijesti iz pokrajine, pa se nadamo, da će nadutost komunističkih vrsta biti sad manja. — Naši su komunistički listovi podigli glavu na svaku vijest o pobjedi boljševika u Poljskoj. Već su računali na prste koliko treba još dana da dođu u Mađarsku, pak onda i u Jugoslaviju. Čujemo, da su već sastavili popis onih, koje će trebati objesiti, kad dođu boljševici. Međutim su sad postali ipak malo tiši. Malo su se oju-nacili pobjedom komunista u Beogradu kod općinskih izbora, nu i tu su se razočarali, kad se je doznao konačni rezultat.

»Nova Istina« i »Novi Svijet« nastavljaju, da se međusobno grde i psuju. Jedni i drugi iznašaju prljavštine o svojim vodama i mi im to rado vjerujemo. Oni se međusobno jako dobro poznaju, pak je sigurno istina. Tu se pripovjeda, kako su pojedini vođe podmičeni, varalice, kapitaliste i t. d. Mi smo to i prije govorili, a onda nas je ta ista štampa grdila, da smo klevećnici. Sad nam sami posvjedočavaju ono što smo mi već davno pisali.

## Ljudski tabor na Homcu.

Na Mali Šmaren dne 8. septembra 1920 popoldne bo ob 1. uri na Homcu pri cerkvi

velik ljudski tabor.

Ob 1. uri popoldne je zbirališče pred šolo na Homcu; tu bo kratek pozdrav Orlov in gostov, na to odkorakamo k cerkvi z godbo na čelu.

Ob pol 2. uri cerkven govor in litanije.

Ob pol 3. uri pred Društvo nim domom ljudski tabor. Govorili bodo razni govorniki, o političnem položaju, o delavski, gospodarski, ženski, mladinski organizaciji in o krščanski misli ali praktičnem krščanstvu in o komunizmu.

Ob pol 5. uri javna telovadba homškega Orla s sodelovanjem bratskih odsekov okrožja. Telovadba se vrši na travniku brata Gregorja Repanška ob glavni cesti Kamnik-Domžale na Homcu.

Na to ljudska veselica s solovom in šaljivo pošto na vrtu pri Gorniku na Homcu.

Pri celi prireditvi bo svirala menگیška godba.

Ker je tabor vseh političnih, gospodarskih, izobraževalnih in nabožnih organizacij kamniškega okraja, prosimo, da se udeležijo tabora res vsa delavske,



15letno trgovčevno hčerjo Štefko Hochstädter. Blažun je zvedel, da bo moral oditi v Albanijo. Iz »obupa« je s puško smrtonosno obstrlel svojo izvoljenko, nato pa s strelom v usta končal sebe. Dekle je težko ranjeno na glavi in je malo nade, da bi okrevala.

— Za podžupana v Zagrebu je bil z 21 od 34 glasov izvoljen občinski svetnik Kuntak, ki je izvolitev sprejel.

— Valute dne 1. sept. na zagrebški borzi: 1 dolar 107 K 75 vin.; 100 carskih rubljev 130 K; 1 napoleondor 402 K; 100 nemških mark 210 K; 100 rumunskih lejev 240 K; 100 bolgarskih levov 140 K; 1 angleški funt 375 K; 100 češkoslovaških kron 175 K.

## Ljubljanske novice.

lj. Šentpeterski Orel ima redno tedensko razpisno četrtletno v soboto od 8.—10. ure zvečer v telovadnici Ljudskega doma. Vadijo se nove članske proste vaje za leto 1921. Prosim točne udeležbe. — Načelnik.

Umrl je po dolgotrajnem trpljenju 13letni Jože Klander, čuvaj južne železnice v pok. Bil je vzoren katoličan, dober oče in vesten delavec; več let je bil zvest član Prometne zveze. Bog mu bodi milostljiv sodnik! Njegovi družini naše globoko sožalje! — Odbor Prometne zveze.

lj. Pojasnilo! Da ne bo neljube pomoči, pribijemo, da v št. 196. »Večernega lista« imenovani Šiškar Iv. Lorbek, ki ga je policija vsled pijanosti obsodila na 500 K globe, ni identičen z g. Fr. Lorbekom, trgovskim nastavljenjem v I. ljublj. delavskem konzumnem društvu.

lj. Umrl je v Ljubljani v pretečenem tednu (od 22. avgusta do 28. avgusta) 25 domačinov in 10 tujcev. Od teh je umrlo za grižo 12 oseb, za grižo je bilo obolelo 88 oseb, med temi je 18 tujcev in 34 vojakov.

## Jugoslovanska Strojkovna Zveza.

Skupinam kamniškega okrožja J. S. Z. Tabora na Homcu, ki se vrši na Mali Smarjen, t. j. 8. septembra, se imajo udeležiti vse skupine. Več je razvidno iz današnjega vabila »Ljudski tabor na Homcu«. — Vsem skupinam oboroženi! Ob priliki tabora na Homcu se vrši prvi sestanek vseh odborov naših skupin v kamniškem okraju. Ker je ta sestanek za našo organizacijo v tem okraju velike važnosti z ozirom na skupnost našega nastopa, se ga imajo po možnosti udeležiti vsi odborniki in tudi zaupniki plačilnic. Zastopane morajo biti vse skupine in plačilnice. Dnevni red, ura in prostor sestanka se naznani pismenim potpisom. — Okrožno tajništvo J. S. Z. v Kamniku.

Tržič. V ponedeljek smo imeli sestanek. Eden izmed delavcev je poročal o komunističnem shodu minole nedelje. Nadaljnji razgovor se je vršil o tekočih političnih dogodkih. Spominjali smo se umrlega delavskega voditelja Iv. Gostinčarja, ki je naš na našem shodu pri sv. Jožu navduševal za našo organizacijo. Zaključili smo trikratni slava njegovemu spominu. — Prihodnji ponedeljek zopet v Naš Dom ob 8. uri zvečer.

Iz Tržiča. V nedeljo so nastopile delavke na odru v Našem Domu in proizvajale lepo igrano »Devica Orleanska«. Igrale so tako dovršeno in popolno, da bi mogle nastopiti v vsakem večjem mestu. Polna dvorana občinstva ni štedila z odobravalnim in pohvalo. V nedeljo popoldne ob 4. uri igra ponovi. Opozorjamo zlasti občinstvo iz okolice, da se udeležijo pred tave.

Trbovlje. Dne 5. t. m. praznuje Strojkovna zadruga svojo desetletnico; obenem obhaja tudi skupina Jugoslovanske strojkovne zveze desetletnico svojega obstanka. Ob tej priliki se vrši spominska slavnost po naslednjem poredku: Ob pol 11. uri dopoldne sv. maša za rajne člane obeh organizacij; popoldne ob 3. uri veselica v notranjih in zunanjih prostorih Društvene doma. Otvoritveni govor bo imel govornik iz Ljubljane. Na veselici sodelujeta dve godbi. Vse člane in prijatelje naših organizacij vabimo, da se gotovo udeležite naše prireditve! Zunanji gostom nismo mogli poslati vabil — njim posebno veljaj to javno vabilo! Na svidenje ob naši 10. letnici! — Odbor.

Komenda pri Kamniku. Pred par meseci smo si ustanovili skupino JSZ. Lotili smo se takoj dela. Večkrat na mesec imamo zvečer sestanke, na katerih se razgovarjamo o političnem položaju z ozirom na delavstvo, razpravljamo o našem programu ter se pripravljamo na bodoče intenzivno delo. Z veseljem se jih udeležujemo, ker nam nudijo duševno izobrazbo, ki je potrebna našemu delavskemu poklicu. Naši člani morajo veliko prestati pred komunisti radi tega, ker pripoznavajo kršč. socialni delavski program. Toda nasprotnikov trud ni dosedaj žel veselja nad odpadniki Delavske zveze je imela predtekli mesec svoj prvi shod. Tako si po-

magamo sedaj v začetku. Ko vstopimo v ofenzivo, tedaj pa pričakujemo uspehov, ki bodo sad naših sestankov. Toliko tudi kot odgovor na razne napade na nas.

Duplica. Komunisti že nekaj časa lažejo okrog, da je JSZ zvržla iz tovarne nekaj komunističnih delavcev. Ta trditve je očitno skovana po komunistovski, da jim služi v boju proti nam. Naše organizacije v tovarni takrat še ni bilo, ko so bili delavci odpušteni. In tudi še sedaj je večina delavstva še neorganizirana. Da nam delavcem ta položaj škoduje, to smo trdili in še danes trdimo. Pa upamo, da se bo delavstvo zavedlo še do časa. Prejšnji dve organizaciji nista za nas nič storili, da pa bo JSZ zastavila za nas vse svoje moči, to nam kaže že njeno dosedanje delo po drugih krajih. Komunisti tudi trdijo, da predseduje naši organizaciji sam tovarnar ing. Remec. To zlobno laž razširjajo poleg drugih samo, da bi še nadalje mrzili JSZ pri delavstvu, pa upamo, da jim tudi ta nakana spodleti. Tovariši, predramite se vendar!

### Iz Hrvatske.

#### VIJESTI I PORUKE ZAGREBAČKOG TAJNIŠTVA.

Zagreb, Pejačevićev trg 15.

Umoljavamo sve podružne skupine, da nam točno šalju mjesečne izvještaje o svojem radu. Jednako valja redovito slati članarinu.

Ima mnogo drugova, koji nijesu još organizovani u nijednoj skupini, a pripadaju nama i čitaju naš list. Takve molimo, da se pismeno jave tajništvu u Zagreb.

U Cirkvenici je tajnikom skupine jug. struk. Saveza izabran Zvonko Benić. Koji putuje u Cirkvenicu, neka se na njega obrati.

Dne 5. rujna bit će veliki sastanak radništva u Ivaniću. Predavanje će držati tajnik Juretić i bit će osnovana podružnica Struk. Saveza.

U Senju je talijanaš Nicolich potjerao bez ikakva razloga one radnice iz tvornice, koje su organizovane u jugosl. struk. Savezu. Kad dobijemo potanje vijesti, javit ćemo opširnije.

### DOPIS IZ CRIKVENICE.

U kolovozu 1920.

U našoj su općini zavladali komuniste. Kod općinskih su izbora prošli u ogromnoj većini. Izabrali su svoga načelnika, koji se je pokazao potpuno nesposobnim, a oni su ga zbacili i na njegovo mjesto izabrali jednog svećenika! Uvideli su, da za upravo općine nije dosta znati vikati već valja raditi. — Mnogi su ipak progledali, pa istupaju iz komunističkih organizacija. Dne 23. smo kolovoza osnovali podružnicu jugoslavenske strojkovne Zveze. Na sastanak je došao iz Zagreba tajnik dr. Juretić, koji je prisutnima rastumačio svrhu i organizaciju strojkovnog Saveza. Drugovi su odmah izabrali svoj odbor i zaključili povesti što jaču agitaciju za naš strojkovni Savez.

## Delavsko zadružništvo.

Skupščina I. delavskega konzumnega društva v Ljubljani se bo vršila na praznik dne 8. septembra v Šmartnem pri Litiji in sicer popoldne po krščanskem nauku, v društveni dvorani.

Člane te skupine vabimo k udeležbi. Pri skupščinah so bili izvoljeni sledeči pooblaščenici:

Za Svetje-Medvođe Luštrek Andrej, Peternel Ivan, Sušnik Matija in Arčon Antonija.

Za Škofjo Loko Kralj Alojzij, Grims Alojzij, Babič Franc, dr. Tomaž Klinar, Jurij Dolenc, Ignacij Kos.

Za Novo Selo-Banjaluka Josip Obratnovič, Peter Marinič in Ivan Semič.

### Kovinar.

#### KOVINARSKA ZADRUGA U VAREŠU — BOSNA.

U povijesti Bosne istaknula je uloga grada Vareša riječima: Thesaurus regni Bosniae — riznica kraljevstva bosanskoga. Tu su bili rudnici i talionice, čije je željezo prerabijalo u Varešu 30 velikih majdanih i 130 kovačnica, čiji ostaci i danas svjedoče negda cvatuću industriju. Nitko nego Vareš opskrbljuje i danas domaćim obrtom potrebe čitavog Balkana. Jednom riječju sve što trebaju balkanski narodi kao: plugove, rala, sjekire, motike, sačeve, peke, sadžake, crepulje, čekićke, maše, brave, tave, kotlove i sl., sve to izrađuje na veliko još jedino Vareš.

Današnja nas vremena upozorjuju, da ponovno i to najozbiljnije poradimo oko

podiznuća domaćeg obrta. Naši krajevi ratom opustošeni, napose nekoć bogata Srbija, pa istočasna Bosna i cijeli Balkan potrebuju za svoju obnovu najviše upravo sve produkte domaće industrije.

I austrijska vlada uza sve svoje ciljeve ipak je išla na ruku ovoj grani domaće industrije, te je preuzevši rudnik Smreku u Potocima kraj Vareša od domaćih kovača, zagarantovala istim mnoge polakšice u nabavi željeza, ugljena i podvoza. Posebnu je naredbu bila izdala, da tvornica željeza u Zenici imade željezo potrebno za kovače u Varešu izdavati direktno njima, a ne trgovcima.

Nesrećene prilike prevrta izabrali su trgovci i u ovom u svoje sebične ciljeve, zakupljujući sav nužni materijal. Robi je zato poskočila cijena, produkt se smanjio, a to sve na štetu težaka.

Ovo će neznosno stanje domaćeg obrta trajati i dalje, dok na državnu upravu ne dođu ljudi svijesni svoje narodne dužnosti. Mi pak kovači, potisnuti oskudicom nužnog materijala i lihvarjenjem trgovaca, naglo smo se na okupu — udružismo se. Već u novembru 1919 predali smo zajedničku ofertu na ravnateljstvo željeznica u Sarajevu, a u februaru 1920 poslali smo pravila zadruge na odobrenje Vladi. I. V. ov. g. izabran je privremeni odbor a 17. 7. konačno je stalno osnovana zadruga pod imenom »Kovačka zadruga Vareša«. U zadruzi su stupili svi kovači Vareša i Očevije osim 3—4, koje su trgovci turci na svoju ruku predobili. Cijelo vrijeme oko osnutka zadruge trgovci su poduzimali sva moguća sredstva a i sada čine. Drskost njihova došla je dotle, da je državna vlast morala silu upotrebljavati, a sada vođe parnicu proti zadruzi na dugo i široko. Kao zadruška tako i borba proti nje jest jedan korak napred u čišćenju mana našeg naroda, od kojih su najveće sebičnost i zavist. Preokret sličan prestoji i u drugim slojevima pučanstva, samo šteta što mu mi nedađemo uvijek inicijative, već je nuždan neprijatelj.

Mi smo učinili, što smo mogli — osnovali smo zadrugu, a sada je do vlasti i do uvaženih rodoljuba, da ju pomognu u njenim početku i obrane od nezastitnika. Na nama se ispunjuje razlika turskog i modernog ropstva. Za turske vladavine u Bosni nijesi smio nositi zlato na glavi, jer bi turčin uzeo, danas pak smiješ, ali ga nemaš. Siromašna svoboda! Tako i mi. Imamo zadrugu, ali nemamo, što ona treba — željeza.

Sbog slabog rada tvornice u Zenici — Bosna nema novog željeza, a i što ima nije ga moguće nabavljati zbog visokih cijena. Sad za sad se zadovoljavamo sa starim materijalom iz Sarajeva, koega je premalo, a k tomu je i slab za naš rad. Najgore pak to, što nam se i to slabo željezo može izmaknuti, jer oferta traje samo do 1. I. 1921. Pa što onda? Zato se obraćamo najprije na ministarstvo saobraćaja, da bi nam od željezničkog materijala ustupilo nužni kvantum, buduće nam to željezo najbolje pristaje. Obraćamo se na Vladu i na sve, kojima je na srcu procvat domaćeg obrta i s njim obnova zemlje, da bi zadrugu preporučili i pomogli u svemu. M. M.

Kropa. Od našega delavstva iz Kropa smo prejeli, kakor tudi od zadruge sledeće poročilo: Željarska zadruga je bila primorana zmanjšati obrat in deloma začeno, deloma pa tudi za stalno odpustiti od dela 145 delavcev, in sicer 122 žensk in 23 moških. Do tega koraka so prisilili zadrugu nastopna dejstva: Zadruga v Kropi se šele razvija in so njeni izdelki večinoma ročni. Pritisnila pa je tudi konkurenca od zunaj. Tako sta domači dve tvrdki naročili drugje, akoprav je bila pripravljena zadruga znižati cene žebeljev za 40 odstotkov pod lastno nabavno ceno. Željari iz Nemške Avstrije so dve tretjini cenejši kot pa izdelki zadruge. Trpežni pa so izdelki zadruge veliko bolj kot strojni izdelki iz Nemške Avstrije. Tako je prišla zadruga v kritičen položaj. Padruga ima v zalogi 8 mil. komadov kovanih žebeljev. Tako je bila zadruga prisiljena v ta korak. Željarska zadruga v Kropi je last delavstva. Sveta dolžnost države je, ščititi takšna podjetja. A opaža se ravno nasprotno. Brezštevilne resolucije, prošnje in opomini so že romali na vlado, in vse to brez uspešno. Kakor se doznava, je industrija in industrijsko delavstvo vladi v Belgradu deveta briga. Namesto, da bi gledali, da si priborimo neodvisnost in da se tako dvigne delavski stan, lezemo pa zmiraj bolj v odvisnost. Naj že vendar enkrat spregledajo tisti, ki igrajo to nevarno igro z delavstvom, kakšne posledice lahko nastanejo za celokupnost. Včeraj je bila deputacija kropskih delavcev, katero je vodil tov. Komlanec, na predsedništvu dež. vlade v zadevi kropske zadruge.

Jesenice. Vsem skupinam postavimo za vzgled skupino Jesenice vsled njenega točnega dopisovanja in poročil in opozarjamo tudi druge skupine, da spada k organizaciji tudi tedensko poročilo.

Borovlje. V naši tovarni vladajo ne- vzdržljive razmere. Povsod seveda komandirajo socialisti. Nikjer pa se ne najde tako malo socialnega čuta kakor ravno med njimi, nihče ne dela take sramote socializmu kakor naši vsemogočni sociji. Ves čas morajo porabiti za svojo nemško-nacionalno politiko. Kdo bo pozdravljaj in sprejemal nemške hujšakače, če socijev ne bo zraven? Kdo bo snail umazane čevlje nemški hin nemškutarskih burzua, če se bodo naši moštri brigali zato, kar je njihova dolžnost in ne samo zato, kako bi izrekli voz falirane Avstrije in njenih burzuaizjskih zaščitnikov in podreptnikov iz blata? Pustite, da se Avstrija zaduži v močniku, ki ga je sama skuhala, vi pa se brigajte za svoje delavce, če ste res socialni demokratje in ne samo s socializmom našemljeni nemški-nacionalci. — Pred kratkim se je ponesrečil delavec Matej Ferendorfer, 64 let star mož, ki je 33 preživel v tovarni. Kdo je zakrivil njegovo smrt? Naši mojstri. Ali se pusti starega moža, ki je na pol hrom od starosti in ves trd od naporenega dela, da leze na lojtre, med tem ko mladi smrkolini postajajo spodaj in smatrajo za svojo glavno nalogo življenja za kaplanom, agitirati za Avstrijo ter z besedo in dejanjem greniti življenje svojih sodelavcev in sotrpinov? Ali je to socialno? Prvo socialno načelo je: Kar nočeš, da bi drugi ljudje tebi storili, tega tudi ti njim ne stori! Socializem zahteva, da se odkaže vsakemu delu, za katero je sposoben. Starček 64 let ni za to, da leze po lojtrah. Tudi na to bi se ozirali naši mojstri, če bi bili res socialisti in ne samo socialistično pobarvani nemški nacionalci s srcem pravega, pristnega, čistokrvnega burzua. Bodite pripravljeni, da bomo večkrat posvetili v vaše gnezdo in tudi imen ne zamolčali.

## Železničar.

Kje so delavske pravice! Zaključimo na ves glas na ušesa onim, ki imajo za ljudski glas gluha ušesa! Kaj delajo z nami? Kje so tisti, ki so izišli iz našega naroda in nas ne poznajo? Med nami žive in nas nečejo poznati. Kje je delavska zbornica? Kje so ljudske pravice? Prodali so jih izvoznikarjem, navijalcem cen, bankirjem in drugim sleparjem našega naroda tisti, ki se vedno menjavajo na krmilu naše države. Kdo dela v Belgradu za pravice in koristi naših državljanov? Noben! Kdo v državi ima pravico, da za kožo zaslužjenega delavstva, ki je brez vsake moči in pravice, baranta, ga sleparji in odira? Ali res nima pravice do življenja pri nas drugi, nego sleparji, verižniki na debelo, gotovi oderuhi in vlačugarji, ki se dan na dan vozijo po železnica z drago plačanimi vlačugami, in ki imajo proste roke, da navijajo cene in izžemajo svoj lastni narod? Ali niso tudi ti ljudje, ki sklepajo v Belgradu meni nič tebi nič na račun nižjega ljudstva, najostreje obsodbe vredni? Kdo je izvolil one ljudi in kdo jim je dal pravico, da se igrajo z ljudskimi masami? Zbornica za bankirje, milijonarje in vse ljudske oderuhe obstoja. Kje je delavska zbornica in nje zastopstvo? Čakajo, da si jo ljudstvo samo izvojuje. Ali imajo gospodje, ki posedajo na vodilnih mestih naše države, še kaj čuta za naše bedno delavstvo in srednje uradništvo? Tisti, ki nima potrebe in nima sile, tudi nima čuta za svojega sobrata. Vodilni gospodje nimajo potrebe, zato tudi nimajo čuta za dobrobiti državljanov. Čut in energija za pošteno in potrebno delo se jim bo vnel le, ako se zavedo krščanske vesti in dolžnosti in se ozrejo na današnje življenje družin, ki so vsled nepretrgane in vedno naraščajoče draginje popolnoma obubožale na perilu, obleki, obuhvalu in drugih nujnih družinskih potrebščinah. Tako, kdaj in kje si najpotrebnejše nabaviti? Kje so tu tisti, ki naj delajo za ljudski blagor? Vodilni ljudje v državi, ki niso sposobni in nočejo delati v prid celega naroda in države, naj se raje umaknejo tja, kamor spadajo, da ne bodo delali škode siromašnemu ljudstvu in državi. Gospodje, ministri, ki se vrste med seboj in odkladajo odgovornost za ljudstvo in državo drug drugemu na ramo, dajejo samo drug drugemu priložnost, na ljudske žulje živeti in priložnost milijonarskim oderuhom in sleparjem, da ljudstvo odirajo in sleparijo. Kdo je tu povzročitelj boljševiskih idej? Ali delavec, ki pošteno dela in želi pošteno preživeti svojo družino, ali tisti, ki dajejo priložnost, da se slepari cel narod in država? Saj smo od prejšnjata sem imeli že nešteto državnih voditeljev ali tega, ki je imel zmisel in srce za pravice delavstva, so že o pravem času odstranili, da je bil njegov vpliv nemogoč. Kje so učenci rajnega Janeza Evang. Kreka? Kje so socialni zakoni, katere je izdelaval še bivši minister Gostinčar? Izginili so, ker so bili v prilog delavskega ljudstva in jih ljudski zatiralci niso marali. Ljudstvo, vzdigni svoj glas proti onim, ki nas nečejo poznati in delajo brez nas! — Železničar, član »Prometne zveze«.

**Beda vpokojencev južne železnice.** Minolo nedeljo dopoldne so imeli vpokojenci južne železnice v Mestnem domu v Ljubljani shod, na katerem so govorili o svojem nezgodnem stanju. Beda je prikipela do vrhunca, mnogi od njih dobesedno od lakote umirajo. Z 72 K mesečno ne more danes nihče živeti. Kdor se je nekako prestradal skozi vojna leta, mora sedaj končno leči v grob. Tako se je zgodilo tudi z Jožetom Klandrom. Vsled lakote je že v vojnem času tako oslabil, da je obležal. Ker tudi žena ni mogla nikamor za hrano, sta bila starčka prepuščena lakoti in najstrašnejši bedi ter sta morala tako pričakovati odrešiteljice smrti. Ta je sedaj za enega res prišla. Pa to ni osamljen slučaj. Sramota je to za celokupno današnje dobo, da pusti ljudi, ki so celo svoje življenje garali za splošnost, umirati lakote. Največja sramota pa za južno železnico, da svojim ljudem ne zna ali noče preskrbeti nekoliko bolj človeške usode na starost. Naj bo končno dovolj te sramote in tisti, ki so poklicani v to, naj nasproti bednim vpokojencem južne železnice store svojo socialno dolžnost!

**Preska-Medvode.** V nedeljo, 25. t. m., se je vršil pri nas delavski shod, katerega se je udeležilo precejšnje število delavcev in delavk. Poročal nam je tovariš iz Ljubljane, kateri nam je v lepih besedah obrazil pomen in potrebo organizacije. Zlasti je govoril poudarjal važnost naše organizacije za železničarje, ki so se udeležili tudi v precejšnjem številu ter so bili takoj pripravljeni stopiti v našo organizacijo, izmed katerih so izvolili sledeči odbor: Peternele Ivan, predsednik; Duhovnik Mihael, podpredsednik; Plešec Ivan, tajnik; Bečan Jože, blagajnik; Bogataj Iv., Jarc Jakob, Cvajnar Anton, odborniki. — Končno se je govornik spomnil prenegle smrti delavskega bojovnika Ivana Gostinčarja; v znak žalovanja so udeleženci vstali. Shod se je potem z velikim zadovoljstvom zaključil.

**Studenci pri Mariboru.** Prometna zveza, skupina v Studencih, ima svoje prostore od 1. septembra v misijonski hiši. Na razpolago so tudi dobre katoliške knjige in časopisi; udje se opozarjajo, da se poslužujejo berila in redno plačujejo udnino. — Predsednik.

## Tobačno delavstvo.

**Ljubljana.** Včeraj je šla deputacija tobačnega delavstva JSZ pod vodstvom poslanca Gostinčarja k ravnatelstvu tobačne tovarne. Deputacija je izrazila nezadovoljnost z načinom rešitve draginskih doklad. Informirala se je tudi o uradnem obvestilu. Delavstvo vložilo novo spomenico. Nekateri profesionalisti že vihajo nosove nad ostalo delavstvo. Posnemajo pač zgled svojih višjih.

**Seja tobačnega delavstva** se vrši v petek dne 3. septembra 1920 ob 5. uri zvečer v prostorih konsumnega društva.

## Kemični delavec.

**Dol pri Ljubljani.** V nedeljo, dne 29. avg. t. l. se je vršil v Dolu pri Ljubljani shod tamošnjega strokovno organiziranega delavstva. Na shodu je poročal zaupnik J. S. Z. Udeležba je bila polnoštevna. Kakor smo že svoječasno poročali, skuša motiti naše delavce neki komunist Čelinšek. Zadnjič mu je delavstvo pokazalo hrbet, a ob tej priliki smo ga pognali skozi vrata. Krščansko misleče ljudstvo noče nasesti brezpredmetnim čenčam najetega komuniste. — Tovariš iz Ljubljane je jasno očrtal smer Jugoslav. Strok. Zveze in obrazložil delavcem pomen organizacije. V krščansko socialnem pokretu je rešitev socialnega vprašanja, s poštenim delom zamore delavce izboljšati svoj mizerni položaj, nikakor pa ne s takozvanim komunizmom ali boljševizmom. — Pristopila sta v J. S. Z. dva nova člana. Že organizirani pa so obljubili poživiti organizacijo in jo dvigniti na nivo proletarske samoodločnosti.

## Slamnikar.

**Domžale.** Uradne ure za skupino J. S. Z. v Domžalah bodo vsak petek od pol 5. do pol 7. popoldne. Prva uradna ura je dne 3. septembra od 3. do 7. zvečer. Člani, ki hočejo informacij in navodil, naj se zglasijo ob navedenih dneh in urah v sobi J. S. Z. v Društvenem domu.

**Mengeš.** V petek ob pol 9. zvečer se vrši shod slamnikarskega delavstva v Društvenem domu. Udeležba je za vse člane obvezna. Dnevni red: Poročilo o položaju. Organizacijske zadeve. Slučajnosti.

## Živilski delavci.

**Ljubljana** (Skupina Krek). Naša skupina si je nadela ime po našem mojstru Evangelistu Kreku. Storila je to posebno iz tega razloga, ker smo v nji organizirani delavci zaposleni v največjem združenem podjetju, ki ga je rajni naš Krek na Slovenskem zasnoval v svojem social-

nem boju za brambo delovnih slojev. Naša skupina je šla z veseljem na delo ter je s pomočjo svoje centrale, »Jugoslovanske strokovne zveze«, pridobila za delavstvo mnogo uspehov. So bile sicer težave, včasih je bilo treba popuščati, a dosegli smo marsikaj. Kar smo popustili v svojih zahtevah, smo popustili iz prepričanja, da je podjetje tudi naše, ker je del celokupne ljudske organizacije. Zadnje čase pa smo doživljali pri nekaterih ljudeh v ravnateljstvu vedno manj umevanja. Nankrat se je zgodilo, da so se začeli od strani poudarjati zgolj trgovski interesi, socialni pomen podjetja — se je zdelo — da je izgubil za nje svojo veljavo. Polagoma se je zgodilo, da socialnega umevanja za naš položaj pri nekaterih sploh ni bilo več. Začeli so se odpustiti delavci, ki so že 5, 6 ali morda celo več let zvesto služili podjetju. Sedaj so ti delavci, dostikrat stari veterani, na cesti. To ne kaže veliko socialnega umevanja od strani ravnateljstva. Delavstvo sicer ve, da manjka večših dela. Če je že neobhodno potrebno, da se mora število delavcev zmanjšati, je treba najprvo gledati, da ne pridejo na cesto ljudje, od katerih zasluška so odvisne cele družine, ali ki so že dolgo vrsto let delali v podjetju. Sicer pa je pomanjkanje dela le začasno. Komaj so bili odpušteni organizirani delavci, že so sprejeli druge nove delavce, takorekoč s ceste. Res je morda, da bodo ti le začasno v službi, dokler bo naval dela, a isto delo bi bili z veseljem opravljali tudi reveži, ki so sedaj na cesto vrženi. Mi delavci skupine Krek smo uverjeni in vemo prav dobro, da je med člani načelstva zelo mnogo socialno pravično in plemenito čutečih, mislečih in delujočih mož, mož Krekove šole. Te može pozivljemo, naj sedanjemu protisocialnemu delovanju nekaterih ljudi napravijo konec. Zadržna organizacija ni kapitalistično podjetje, tudi takrat ne, ko gre za njeno razmerje do delavstva.

**Kolinska tovarna.** Ker draginja, ne samo da ne pada, še vedno raste, in to baš pri najpotrebnejših stvareh, je bilo delavstvo prisiljeno, staviti na ravnateljstvo ponovne zahteve za zvišanje doklad. Ker zahteve nikakor niso pretirane, smo pričarani, da bo ravnateljstvo z dobro voljo ugodilo delavstvu.

## Usnjar.

**Zveza usnjarjev** (Sestanek). V nedeljo dne 5. septembra 1920 ob 10. uri dopoldne se vrši sestanek »Zveze usnjarjev«. Opozorjamo skupine na tozadevne okrožnice, ki smo jih razposlali. V vsaki skupini se naj razgovore, da bo zastopnik lahko stavljal konkretne predloge. Posebno glede prispevkov in odnošajev do centrale JSZ. Med slučajnostmi se bomo porazgovorili glede bodočega dela v organizaciji. Kapitalizem pritiska z vso silo, da bi razbil našo organizacijo, zato je treba, da pokažemo, da smo pripravljeni na boj. Delegati naj se zglase v nedeljo v prostorih JSZ., Stari trg št. 2/I. ob pol 10. uri dopoldne. Na svidenje! Tajništvo.

## Sitarji.

**Strazišče pri Kranju.** Sitarstvo se je razgibalo znova. Doživelo je premembo v svoji zadrugi. Treba je seveda paziti, da se ne pokvari, kar je dobrega zgrajenega, da se odpravijo napake in da se delavstvo vzgoji k disciplini, požrtvovalnosti in k taki samostojnosti, ki zna sebe zapostaviti, da vse, kar je skupnega obstane. — Strokovna organizacija sitarjev se še premalo zaveda sama svojega pomena. Zgane se le bolj takrat, kadar je treba kakega posredovanja. Danes se igra na trgu za delavsko glavo. Delavstvo mora pazno zasledovati vse dogodke, zavzeti svoje stališče in pošiljati svoja poročila na Zvezo. Seje morajo biti redne. Skrbeti je, da vsi, prav vsi sitarji drže disciplino v strokovni organizaciji, da nihče izven ne ne stoji. Ako se to ne zgodi, se bodo kmalo vsi delavci obrisali za svoje uspehe.

## Rudar.

**Mežica.** Našemu tovarišu Valentinu Brezovniku se je pripetila velika nesreča: pogorela mu je hiša in skoroda vse pohištvo in obleka; potreben je nujne pomoči. Prosimo skupine, da blagohotno pobirajo prispevke za težko prizadetega ter jih pošiljajo na skupino J. S. Z. v Mežici (Koroško).

**Trbovlje.** Dne 22. t. m. se je vršil shod J. S. Z. Razpravljalo se je o načelnih razlikah komunizma in kršč. socializma. Govorilo se je tudi o draginji in splošno težkem delavskem položaju. Sklenile so se sledeče resolucije:

1. Delavstvo odločno protestira proti temu, da se poveri poverjenosti za socialno skrb osebi, ki zastopa stranko kapitalistov. Poverjenost za socialno skrb naj se odda človeku, ki ima srce in čut za pravične delavske interese.

2. Delavstvo zahteva, da se zadeva o 14 dnevni plačanih delavskih dopustih takoj reši.

3. Ustanovitev prepotrebne delavske zbornice naj se nemudoma izvrši.

4. Vlada naj odločno nastopi pri Trboveljski premogovni družbi v svrhu odprave nezdravih rudniških stanovanj. Naj se prične takoj z zidanjem prepotrebni delavskih hiš, ki naj bodo narejene tako, da bodo odgovarjale vsem zdravstvenim ozirom.

5. Delavstvo odločno protestira proti nameri nove vlade, ki dovoljuje prost izvoz življenjskih potrebščin iz naše države. Da ne bo radi par nenasičenih judovskih kapitalistov trpelo vse delavstvo, naj izvoz takoj prepove.

## Predilniško delavstvo.

**Karlovac.** Komunisti so pri nas izgubili glavo. S svojo znamenito »Verelendungs«-teorijo so pognali delavstvo v tovarni za tkanino v Dugi Resi pri Karlovcu v štrajk, ki že skoro tri mesece traja. Delavstvo naravno ne ve, kaj je vzrok štrajku, je pač zavedeno od plačanih agitatorjev. Zdaj pa je zavladalo med delavstvom veliko razburjenje, ker ne morejo plačevalci več podpor, ko jim je štrajkovni fond že precej izčrpan. Če gledamo to našo komunistično organizacijo, vidimo, da ne vstajajo samo nam dvomi, da-li bo taka organizacija res ustvarila delavstvu pravičen položaj, nego dvomijo že lastne vrste — in se krhajo ...

## Služkinja.

**Ljubljana.** V nedeljo se je vršil sestanek služkinj v Krekovi prosveti iz župnij Sv. Miklavž, Sv. Jakob in Trnovo. Poročal je tov. Zabret o pomenu organizacije in reorganizacije. Nato se je izvolil odbor in ustanovila skupina za omenjene župnije. H koncu je še tov. Cvikelj omenil nekoliko o točasnem delu organizacije.

**Novo mesto.** Shod služkinj se vrši v nedeljo dne 18. t. m. ob 3. uri popoldne v navadnih prostorih. Poroča tov. Cvikelj.

**Poziv.** Služkinja Marija Skinberg, Gosposvetska cesta št. 10, se pozivlje, da se zgleda čimprej v pisarni J. S. Z., Stari trg št. 2/I. od 9. do 1. ure dopoldne ali pa od 5. do 7. ure popoldne.

## Lesni delavec.

**Črna pri Prevaljah.** Položaj naš je nekako tak: večno upanje, da vlada vendar že enkrat izvede agrarno reformo in pristriže peroti grofu Thurnu — zraven pa moramo še vedno prav tako lizati pete slehernemu grofovskemu gozdarju kot kdaj poprej. Ne vemo, kaj bo močnejše; ali upanje na našo narodno vladu, ali grofova vsemogočnost. Zdi se, da vlada nima zadostne resne volje, da bi v tem oziru res kaj ukrenila. Vsak izmed nas ima svoj košček zemlje v najemu od grofa, in ko bi ne moral zato pravcato roboto delati pri čiščenju gozda itd., bi se živelo. Zato pa ne prenehamo klicati vladi: dajte zemljo nam, ki jo obdelujemo!

## Kmetijski delavec.

**Dobrova pri Ljubljani.** Ko se je ustanovila »Zveza kmetijskih delavcev, kajzarjev in poslov«, je bilo tudi pri nas mnogo zanimanja za to organizacijo. Temu dokaz je, da je že pristopilo precejšnje število delavcev, kajzarjev in poslov v našo organizacijo, nadejajoč se, da si izboljšajo svoj žalostni položaj. Kar čez noč pa je minilo nekatere naše člane vse zanimanje ter so začeli človeka, ki se je najbolj potrudil, da se tudi pri nas ustanovi ta organizacija in napove boj vsem tistim, ki nas zatirajo, napadati z raznimi psovki, češ, da je slepar in da dela na lastno pest. Krivo temu pa je, da so se prikradli v naše vrste gotovi ljudje, ki hočejo to organizacijo do tal potepati. Sicer nam ni znano, kdo so ti volkovi, ki hodijo v volčji koži, pač pa nam je znano, da delajo to na škodo bednemu delavstvu. — Kmetisko delavstvo imej samo zavest, da ti je organizacija potrebna — okleni se je brez ozira na očitke s katere si bodi strani. Zavedajmo se, da danes le tisti človek kaj šteje, ki je organiziran.

## Viničar.

**Ljutomer okrožje.** Zveza viničarjev priredi v nedeljo dne 19. sept. po rani maši shod v telovadnici Narodne šole. Na dnevnem redu je vprašanje poljskih in vinogradniških delavcev. Poroča zastopnik iz Ljubljane. V interesu zgoraj navedenih je, da se v čim večjem številu odzovejo vabilu.

**Ljutomer.** V nedeljo dne 19. septembra se vrši skupščina I. delavskega konz. društva v Narodni šoli. Člani konz. organizacije se naj v obilnem številu udeležijo.

## Izpred porote.

Včeraj so v drugem slučaju porotniki potrdili vsa vprašanja, ki jim jih je postavil senat glede na tatove manufakture pri Druhovki v Ljubljani, nakar je obsodil senat Jakob Aleksijenko na pet let težke ječe, Franca Peterbola na 2 in pol leta težke ječe in Alojzija Spacapana na 1 leto in pol težke ječe.

× × ×

Danes so razpisane tri porotne razprave. Senatu predseduje nadsvetnik Zebre, obtožbe zastopa državni pravdnik dr. Modic, obtožence zagovarjajo in sicer Franca Kadunca iz Ljubljane dr. Kreč (pisarna dr. Furlana), Josipa Čuka iz Loma dr. Valjavec in Antona Veharja iz Poljan dr. Ivan Tavčar ml.

Pri razpravi je danes navzočih 9 orožniških častnikov, ki ji prisostvujejo v študijske namene.

### V STAREM DVORU UKRADEN FIRNEZ.

O tej zadevi je razpravljala ljubljanska porota že 27. februarja l. l. in se je takrat razprava preložila. Gro za to-le: Trgovec Jurij Jenko iz Skofje Loke je naročil vevornji v Medvodah dva sode firneža, ki so ga po njegovem naročilu pripeljali z vozom k Blažu Rozmanu v Starem dvoru pri Skofji Loki. Dne 13. novembra 1919 je pripeljal voznik oba sode, katera je zložil pred Rozmanovo hišo. Drugo jutro pa Jenko sodov ni več dobil tam. Vsled objave v časopisih je dobil Jenko dne 21. novembra 1919 brzojavko od Martina Langga iz Ljubljane, da naj se zaradi firneža precej zgasi pri njem. Pri Langgu je pokazana mu dva sode spoznal za svojo lastnino. Ko se je prodajalec firneža potem zgledal pri Langgu, da bi bil prejel še ostanek kupnine ga je policija aretirala. Obdolženi Franc Kadunce je na to pripoznal da je zvečer 13. novembra 1919 zvalil oba sode firneža po tračnicah v skladišče k Hainricharju v Starem dvoru, pri katerem je služil kot strojnik in ju je tam hranil do 16. novembra, od tam ju je ponoči odnesel na ponedeljek odpeljal v Ljubljano s avtomobilom, katerega si je bil v ta namen izposodil proti nagradi 2800 kron od znanega šoferja pri francoski misiji; sode je odložil pri svoji materi v Bohoričevi ulici, odkoder ju je pripeljal z vozom k Langgu, s katerim se je radi nakupa firneža pogodil, češ da je bilo blago vtihotapljeno čez demarkacijsko črto. V obeh sodih je bilo firneža 380 kg po 40 kron kg; ukradeno blago skupaj s sodoma je bilo cenjeno na 15.620 kron.

Po končani razpravi so porotniki potrdili na nje postavljeno vprašanje, nakar je senat obsodil Kadunca na 1 leto težke ječe.

Nato je razpravljala porota sledeče:

### Slepar na deželi.

Jože Čuk je iz Loma pri Črnem vrhu doma. Stalnega bivališča ni imel in se je potikal brez dela po vaseh okrog in je sleparil ljudi in jim izvajal denar, češ da je bil v ujetništvu skupaj s sinom dotičnika, da ga je poslal sin z naročilom, da naj mu prinese od doma denar, obleko in jestvine in mu s tem omogoči, da se bo precej vrnil domov. Okrog ljudi je izpraševal, kdo ima še v ujetništvu sina, kje da je, od kdaj ni pisal domov; ko je poizvedel vse hišne razmere, je šel k dotičnemu očetu, oziroma materi, kjer je lagal, da ga pošilja sin. Dne 9. aprila t. l. je prišel k Mariji Gracelj v Ribno, kjer je lagal, da je z njim sinom v italijanskem ujetništvu, da sta prišla skupaj do Gorice, on da je pobegnil naprej, sin je pa ostal še v Gorici in ne more naprej, ker nima denarja in ne obleke. Je priateljstva do njega je pripravljen, da mu bo prinesel obleko v Gorico, nato se bosta vrnila oba skupaj domov. Gracelja je Čuku verjela in mu je dala 640 kron, obleke, perila in jestvin v skupni vrednosti 2773 kron 50 vin. Na podoben način je izvalil 22. junija 1920 Lovru Kristofu v Veliki vasi pri Borovljah pod pretvezo, da sta bila z njegovim sinom Filipom v ruskem ujetništvu skupaj in da ga pošilja sin iz Mažarskega z naročilom, gotovine 500 kron in za 100 mesa in kruha. Zahteval je tudi obleko in gotovine 1000 kron, toda dal mu obleke in in denarja le 500 kron. Na podoben način je poskušal oslepariti tudi firneza Starmana v Zelcnikih, kateremu je pripovedoval, da sta prišla z njegovim sinom Janezom iz Rusije do Brucka ob Muri, kjer da je Janez skrit pri njegovi teti, pri kateri čaka na njega, da mu bo prinesel drugo obleko in nekaj denarja. Starmanovi so mu rekli, da sami nimajo denarja in obleke pri rokah, da naj jim sina spravi domov in da mu bodo potem vse njegove stroške poravnali. Čuk se je izgovarjal, da je on naveden kajzar in da sinu ne more pomagati. Med razgovorom so pa bili obveščeni orožniki o novici, ki so kmalu prišli in aretirali Čuka v Starmanovi hiši.

Ob zaključku lista razprava še traja.

**Odgovorni urednik Jože Rutar.**  
**Izdajatelj konzorcij »Večernega lista«.**  
**Tiska »Jugoslovanska tiskarna« v Ljubljani.**

**Sivilja** izdeluje perilo in obleke po najnižji ceni. Ždovska steza 1, III. nad tvaro.

## Zahvala.

Vsem, ki ste spremili na zadnji poti našega nepozabnega

## Ivan Gostinčarja

se priučno zahvaljujemo, posebno še častiti duhovščini, Jugoslovanski strokovni zvezi, orlovski organizaciji, Krščanski socialni zvezi, Društvu tiskarjev, Katoliškemu društvu rokodelskih pomočnikov, pevskemu društvu »Ljubljana«, Jugoslovanski tiskarni in vsem, ki ste pri sprejemu sodelovali in se v molitvi spominjate dragega pokojnika.

Bog Vam povrni!

Ljubljana, 29. avg. 1920.

Njegovi žalujoči.